

COMMENTARIUS

DE

VITA,

SCRIPTISQUE AC MERITIS

ILLVSTRIS VIRI

IOBI LVDOLFI,

CONSILIARII QVONDAM SERENISSI-
MORVM SAXONIAE DVCVM INTIMI,

VIRI PER ERVDITVM ORBEM CELEBERRIMI,

AVCTORE

CHRISTIANO IVNCKERO, DRESD

HISTORIOGRAPHO DVCALI SAXO-
HENNEBERGICO,

IN

A P P E N D I C E

ADIECTAE SVNT

TVM

E P I S T O L A E

ALIQVOT CLARORVM VIRORVM, TVM ETIAM

S P E C I M E N

LINGVAE; HOTTENTOTTICAE,

NVNQVAM ALIAS AD NOTITIAM GERMANO-
RVM PERLATAE.

LIPSIAE ET FRANCOFVRTI,

Sumtibus IOH. FRIDERICI BRAVNII.

ANNO MDCCX,

COMMENTARIVS

DE

VITA

SCRIPTIS AC MERITIS

ALBERTI REX

ORBI LVDOLFI

ASSILIARI QVONDAM SERENISSI

MORVM SAXONIAE DVCAE INTIM

RI TER RVDTVM QVODAM CESSANTE

AVCTORE

CHRISTIANO IVNCKERO

HISTORIOGRAPHO DVCAE SAXO

HEINRICICO

IN

APPENDICE

ADJECTAE SVNT

ET

EPISTOLAE

QVOT CLARORVM VIRORVM TAM ETIAM

SPECIMEN

INGVAE HOTTENTOTICAE

ET QVODAM ALIAS AB HOTTENTOTIS GERMANO

RVN TERRITAE

INSTEAD OF THE ORIGINAL

ON THE OTHER HAND

104

CR
VIR
ILLVSTRI AC GENEROSISSIMO
DOMINO
ADOLPHO CHRISTIANO
AVEMANNO,
SERENISS. DVCIS SAXO - GOTHANI
CONSILIARIO INTIMO REGIMINIS
SENATVS QVE BELlici
SPLENDIDISSMO.

VIRO

ILLVSTRI EXCELLENTISSIMOQVE
DOMINO

GEORGIO MELCHIORI
LVDOLFO,

SERENISSIMI DVCIS SAXO-ISENACENSIS

CONSILIARIO AVLAE ET REGIMINIS
GRAVISSIMO

1721
GENERO
1721
NEPOT
VIRO

PRAENOBILISSIMO

DOMINO

I CHRISTIANO LV—

DOLFO,

SERENISS. DVCIS SAXO-ISENACENSIS

CONSILIARIO ASSESSORI REGIMINIS
PRINCIPALIS

ET SECRETARIO INTIMO

MERITISSIMO.

IST

ISTI
GENERO

ILLI
NEPOTI EX FRATRE

HVIC
FILLIO

ILLVSTRIS, QVONDAM ET EXCELLENTISS.
VIRI

IOBILVDOLFI

HVNC
DE VITA EIVS

COMMENTARIVM

IPSORVM AVSPICIIS DVCTVQVE

VT
IN SOCERVVM PATRVVM PATREMQUE
QVONDAM OPTIMVM ET INDVLGENTISSIMVM
ET IN REMPVBLICAM VTRAMQUE SVOSQUE

INGENTIBVS MERITIS CONSPICVVM PIAE MENTIS

EXSTARET MEMORIA

CONCINNATVM

SACRVVM DICATVMQUE ESSE CVPIO

TANTORVM

NOMINVVM PATRONORVMQUE

ADMIRATOR ET CVLTOR

PERPETVVS

CHRISTIANVS IVNCKERVS.

LECTORI BENEVOLO

S. P. D.

CHRISTIANVS IVNCKERVS.

Illuſtris quon-
dam Viri, IO-
BI LVDOL-
FI , Vitam
nunc damus, plenam e-
xempli boni, nec plane ideo
indignam, quod perſua-
demur, oculis eruditorum.

Pi-

Pietas in Socerum, Patrum,
um, Parentemq; , quae se fer-
ri iam pridem senserunt Viri
EXCELLENTISSIMI
NOBILISSIMIque, quo-
rum nominibus libellus in-
scribitur, iussit poni hoc
monumentum, desidera-
tum etiam iam pridem ab iis,
qui accuratiorem paullo de
Vita scriptisque IOBI LV-
DOLFI vellent sibi enarra-
ri historiam. Nobis qui-
dem, qui ab IPSIS MET, vel
aliis etiam, tradi eam potu-
isse

isſe maiori ornatu, facile inducimur, vt credamus, ſola obſequii gloria fuit relicta; ſed nihil tamen ex memoriis maximam partem a beato Viro ſua conſignatis manu, mecumq; communicatis beneuole, omiſſum eſt, quod ad exemplorum aut praeſtantiam, aut ad inſtruumdum aliqua ratione lectoris animum, facere poſſe videbatur. Enim uero per nos non ſtetit, quo minus plura referrentur ex Epiſtolis

Itolis clarissimorum viro-
rum, ad LVDOLFVM
scriptis, cum causae existi-
terint, maximam earum par-
tem coniiciendi in ignem;
& quae super adhuc erant,
plerasque circa negotium
Linguae & Historiae Ae-
thiopicae occupatas esse
vidimus; quarum adeo non
magna nos tenuit sollicitu-
do, cum cuncta ex iisdem
scitu necessaria iam transla-
ta sint in maius illud Aethi-
opicae historiae opus. Vin-

iro. dicatam tamen esse ab inte-
M ritu breuem de LINGVA
sti. HOTTENTOTTICA expo-
ar. sitionem, vti vehementer
n; gauisi sumus, dum eam
at, cum eruditis communem
m facere nunc licuit perop-
e. portune: ita grauitur vtique
le dolemus, quod voto IL-
n LVSTRIS VIRI, DN.
e. GODOFREDI GVILL-
ELMI LEIBNITII, in lit-
teris mense Augusto nuper
ad nos humanissime scri-
ptis, cumque Eo aliorum
etiam

etiam desideriiis respondere
integrum non fit, quippe
quantam etiam industriam
inquirendi adhibitam esse
scimus ab iis, quorum inter-
erat, nihil eorum perire, ex
quibus ingenium IOBI
LVDOLFI aut conspici
posset, aut quod fructum
aliquem adferret posterita-
ti; tamen nec inuenta est
TABVLA ALPHABETI VNI-
VERSALIS, quam Commen-
tariis Aethiopicis quon-
dam adicere ille destinaue-

rat,

rat, explicandae potestati
litterarum Alphabeti apud
varias gentes egregie in-
seruituram, sed quam, mu-
tato consilio, publici iuris
non fecit; nec alia praeter
hanc tabulam adfectata o-
perum rudimenta. Sic, vt
iacturam istius inuenti me-
rito doleamus, nisi forte ali-
cubi in scriniis eruditi viri il-
la tabula lateat, suo auctori
iure vindicanda.

Plura non libet his adde-
re; nisi quod rogandus est
Deus

Deus, vt plures in posterum
largiri Saeculo velit pieta-
te sincera, eruditione solida,
magnitudine meritorum,
ac morum suauitate, omni-
no similes IOBO LV-
DOLFO. Dabam Iena-
censi, die XVIII. Septemb.
CIC IO CCIX.

VITA
GEORGII MELCHIORIS
LVDOLFI.

Memoriam vitae meae vt scripto
comprehenderem, permotus
fui non adulatione vanissima,
qua placerem mihi ipsi, aut quicquam
mihi tribuerem, quod cognitu puta-
rem esse necessarium magnopere ;
(agnosco enim, multos & me praeces-
sisse, & viuere tempore praesenti, qui-
bus ego neque ingenio neque doctrina,
neque lucubrationum aliarumque vir-
tutum celebritate, sim comparandus :)
sed praecipue, quod ea, qua sum,
aetate tempore feriarum aestiuo an-
ni MDCCXXVIII. quo a curis ordina-

riis valetudinis gratia respirabam, saepiusque spatiabar solus, mecum habitare, & vitae propriae meditatione beneficia DEI ter O. M. in me indignissimum a puero collata in memoriam revocare menteque gratissima venerari, hominis Christiani esse putauerim: deinde, ut familiae meae earum rerum, quas scire alio auctore non possent, ignorantiae vero eos pudere deberet, notitiam (a) relinquerem. Aetate enim omnes sum supergressus, qui vel parentes meos vel me ipsum a iuventute nouerunt propius: & verendum erat, ne post obitum meum futurus esset vitam meam descripturus, qui certa incertis, vera falsis misceret, aut extolleret magis, quam meritum me esse ego agnosco libenter. Fuit etiam causa huius scriptiois, ultima tamen, ut satisfaceret

(a) Relegi nouissime an. MDCCXXXIV. & addidi aliqua, demumque alia, ubi visum fuit.

fieret ex aequo & vero iis, qui virorum in dignitate publica viuentium vitas post fata eorum scire cupiunt. Excusari enim ea in re poteram exemplis veterum & recentiorum, qui narrare vitam suam, fiduciam potius morum, quam arrogantiam, sunt (b) arbitrati. Quisquis autem haec in posterum leget vel audiet, gratissimum mihi facturus est officium, si DEI Omnipotentis bonitatem laudet mecum & veneretur; Mei vero, si animi potius, quam faciei meae imaginem contemplantur, & ubi quid boniprehenderint, nauiter imitentur.

Familia *Ludolfiana*, seu potius *Lüdholfiana*, (hoc enim est verum nomen, quod pronuntiatione vulgari vrbis patriae contractum alium successiue

A 2

ac-

(b) Tacitus Agric. cap. I. vid. I. A. Bernhardi
Histor. eruditorum toto cap. 2. lib. I.

accepit (c) sonum,) habuit origine patriam *Erfurtum* in Thuringia, urbem magna olim celebritate, fuitque ibi per plura secula in dignitate Senatoria. Memini, aliquando de origine dubitatum fuisse, cum permultae familiae Erfurtenſes, etiam Senatorii ordinis, ex advenis iura ciuitatis acquiſuerint. Sed dubitationem omnem exemerunt antiquissima monumenta partim cerea, partim membranacea, quibus nomen familiae nostrae inscriptum fuisse commemorauit patruus quondam meus, IOHANNES LUDOLFVS, in regeſtis ſuis. Et quidem, quae cerea extitere, partim negligenter cuſtodita, partim alio translata; membranacea, ſed recentiora, adhuc extant integra Erfurti ab anno MD. in quibus nomina Senatorum antiquorum

(c) Antiqua vox *Lüde* hodie pronuntiatur *Leute*
 Hinc patruus meus, *Iohannes Ludolfus*, ſcripſit ſe
 & recte, *Leutholſum*.

rum descripta, nullusque fere annus ob-
 feruatur, quo non praefuerint officiis Se-
 natoriis vnus vel plures ex maioribus
 meis *Lüdholfis*. Diuisa fuit familia olim in
 stirpes plures, ex quibus, vnica exce-
 pta aui mei paterni, IOBI LVDOLFI, pro-
 genie, nullam superesse scio: & ex hac
 plerique extra patriam fortunam secun-
 dam sunt consecuti. Venerunt in no-
 titiam meam alii cognomine *Ludolfi*,
 qui tamen interrogati neque nomen
Lüdholf, neque originem, neque in-
 signia, cum nostris habent communia,
 sed nomine *Ludolfi*, quod multorum est,
 praenomen, vtuntur cognomine, ad
 exemplum *Albertiorum, Fridericiorum,*
Iacobiorum, &c.

Dies natalis mihi fuit secundus Martii
 anno redemptionis 1667. patre GEORGIO
 HENRICO, qui erat secundus ordine na-
 scendi filius IOBI LVDOLFI, aui mei, &

Quatuorviri Senatorum seniorum.
Ereptus mihi fuit pater morte praematur a anno 1669. Gesserat in Senatu urbis officia Magistratus in ordine consueto, a nouissimo vsque ad primum Consulatus, &, mutato urbis Erfurtenfis statu publico, munere Confiliarii Electoralis Moguntini in Consilio Regiminis simul functus est. De eius studiis & peregrinationibus, praeterea, quae anno 1669. in eius memoriam typis mandata fuere, multa commemorauit eius frater, patruus quondam meus venerandus, IOBVS LVDOLFVS, in *Vita sua*, vernaculo sermone manu propria conscripta, quam ipse senex, octuagenarium annum supergressus, finem vitae placide expectans, anno 1703. cum eum inuiserem Francofurti, mihi tradidit, ut editionis curam haberem. Visum itaque mihi fuit post fata viri, ut per *Christianum Iunkerum*, tunc Eisenacensis
Gy-

Gymnafii Directorem, ederetur sermone Latino. Autographum patru mei heredibus eius fuit redditum. Conseruauit ego etiam libellum patris mei, in quo nomina plerorumque virorum illustrium & eruditorum sui temporis, qui eum in Germania, Italia, Gallia Anglia, & Suecia peregrinantem amore & fauore profecuti sunt, cum lemma- tibus manu cuiusque propria inscriptis leguntur. Matrimonio primo sibi pater IVDITHAM MARGARETAM, parentibus Nobilium *de* SELZER & *de* UZBERG ortam, iunxit : ex quo natus, est frater meus consanguineus, HENRICVS WILHELMVS, qui cum in magna Britannia fortunam propitiam nactus esset, (fuit enim Daniae Principi, GEORGIO, a secretis literis, linguarumque variarum, etiam orientalium, peritus, Magnatibus multis & viris eruditis acceptus,) ad me-

liorem vitam vocatus est caelebs anno 1712.* mense Ianuario. Secundo matrimonio pater sociauit sibi matrem meam MARTAM BENIGNAM, filiam MELCHIORIS SCHMIDII, Senatorii ordinis viri, & BENIGNAE, ex veteri Familia Nobilum von der Sachsen oriundae.

Auia mea paterna fuit IVDITHA, filia CONRADI, vulgo CVRT BRANDII, viri senatorii, & arcis Praefecti, qui in aedificiis magnificis extruendis animi habuit voluptatem, sed etiam opulentiae suae finem. Ex quibus aedificiis celeberrimum patri meo, & tandem mihi, hereditario iure contigit: sed ob mutata tempora facultatesq; defunctis parentibus infra mediocritatem mihi relictas, sumtus vero in conseruatione domus amplissimae erogantur.

* Excusae sunt anno 1712. in 12. Londini Reliquiae Ludolfianae, & quidem sermone Anglico. Edidit hic Ludolfus Grammaticam Russicam & Manuductionem ad Grammaticam Slauonicam, vna cum breui Vocabulario rerum naturalium, Oxonii 1696. 8.

gandos, accedentibus tunc oneribus publicis grauiissimis, & necessariis ad studia mea continuanda impensis, venditum fuit (d) pretio ad tectorum sumtus vix adscendenti. Hodie est Pro-Principis Electoralis Moguntini palatium, nouis accessionibus amplificatum & ornatum. Non negauerim, ad aedificia sumtuosa extruenda priuatos homines duci, si non stultitia, certe non absque nota vanitatis. Sunt enim variis temporum vicissitudinibus obnoxia. Animi tamen hominum multorum sufficienti ad necessitatem habitatione contenti non sunt, quorum tandem corpus angusto capulo est condendum. Nec mi-

A 5

rum

(d) In parte aedium, de quibus dixi, legebatur olim in pariete distichon sequens:

Ihr Herren dieser Welt, die ihr Palläste bauet,
Und manchemahl alzu viel dem blinden Glücke trauet,
Ihr suchet weiten Raum, die Welt ist euch zu klein,
Und muß doch dieser Ort zuletzt die Wohnung
seyn.

Infra erat *κεκοσμημένον* linteo obtectum,

rum, cum & plurimis imperantibus non sufficiant imperia paterna, vel hereditario iure quaesita, vt non appetant regnandi cupiditate ampliora. Rari sunt Pomponio Attico similes, quem pecuniosum fuisse, minime tamen emancem vel aedificatorem, neque etiam foeneratorem, testatur in *Vita* Cornelius Nepos. Alii amant foenori collocare pecunias, alii in praedia, in aedificia alii. Postrema ratione multis subministratur victus, parsque facultatum in eos deriuatur. Et ni essent, quibus placeret aedificatio, vbinam habitarent posterius? plurimaeque vrbes tuguriis sorderent, quae hodie aedificiis commodis sunt instructae, alicubi palatiis superbiunt.

Sortitus est CONRADVS iste BRANDIVS, alioquin aduena ex Waldeccensi provincia, vxorem ex inclyta & tunc temporis potenti familia Senatoria in vrbe

MELCHIORIS de LVDOLF. II

be Erfurtenſi *Gebhardiorum & Nafze-*
rorum CHRISTINAM, filiam (e) HEN-
RICI GEBHARDI & ANNAE NAFZERIAE.
Iisdem parentibus nata fuit ANNA, con-
iux IOHANNIS ILGEN, Senatoris, qui
fuit proauus Illuſtris Domini Baronis DE
ILGEN, Potentiſſimi Regis Boruſſiae
Intimi Status Miniſtri.

Proauus meus paternus fuit HANS
LÜDHOLF, qui primus nomine contra-
cto *Lüdlf*, tandem appellationi com-
muni aſſuetus, nomine *Lüddolf* uſus eſſe
dicitur. Eius coniux ANNA, filia NI-
COLAI (vulgo *Claus*) WASSENAER: cuius
pater eiſdem nominis & nobiliſſimae
familiae ſeculo XVI. ex Belgio, pro
tempeſtate eorum temporum, Erfur-
tum

(e) Fratres CHRISTINAE BRANDIAE erant *Ru-*
dolfus & Henricus, vterque ſucceſſiue Quatuor-
viri Senatus Erfurtenſis, ille antea LVDOVICI,
Anhaltini Principis, Conſiliarius. *Henrici* filia,
CHRISTINA, HIERONYMO BRUKNERO,
Conſiliario Saxonico ſui temporis celeberrimo,
fuit iuncta: vnde cognatio *Brüknerianae & Leut-*
bolſianae familiarum.

tum sese receperat, & ibi constituerat domicilium. Posterius eius vulgari sermone appellati sunt *Wessener*, & cum vxor secundo matrimonio iuncta fuisset IOHANNI GEBHARDIO, confusa interdum fuere nomina descendendum ex duplici matrimonio, ut *Wessenerii* etiam *Gebhardi* fuerint appellati, adiecto tamen cognomine familiae.

Ulteriores maiorum meorum recensere *possem, ni vanitatis suspensionem metuerem. Non est quidem parui faciendum, si quis ad imagines maiorum virtutibus inclytorum nomen suum referre queat, nihili tamen erit iuxta doctrinam Apostoli *ad Philipp. III, 8.* nisi contemplatione infirmitatis, cuique hominum ingenitae, diuinam etiam imaginem per mediatorem nostrum IESVM CHRISTVM recuperare studuerimus. Mater

* *Genealogiae Ludolfianae quoddam specimen exhibuit IVSTVS CHRISTOPHORVS MOTSCHMANNVS in Erfordiae literatae Tomo primo p. 285.*

Mater mea vidua facta anno 1669. me puerulum tradidit praeceptori fidelissimo, IOH. MICH. LANGGVATIO, in aedibus Brüknerianis cum commilitone RVDOLFO ADAMI, (cuius mater erat *Brükneria*, nos pueri aetate fere aequali,) educandum & literis imbuendum. Modus institutionis erat talis. Latino sermone uti discebamus vna cum vernaculo. Neque memini, vnquam onerata fuisse memoriam discendis Grammaticis praeceptis vulgaribus & Vocabulariis. Germanice loqui non licebat neque in schola neque solis: & ita consuetudinem linguae acquisuimus a teneris. Annis succedentibus Grammatica Argentoratensis *Golii* Latina nobis quotidie legenda tradebatur, non ediscenda, sed ut in iis, quae consuetudine didiceramus, confirmaremur, & ad fontes adduceremur. Erant tunc BRÜKNERI fratres, GEORGIUS HENRICVS

CVS & WILHELMVS HIERONYMVS, Studiosi, qui nobis pueris erant incitamento. Lectione & exercitiis Latini sermonis confirmati, ad orationes publicas a praeeptore pro captu puerili compositas, alter nostrum *de Monarchia Assyriaca*, ego *de Graeca*, in confessu plurimorum eruditorum virorum, non de scripto, sed ex memoria recitandas producti fuimus, anno aetatis vixdum nono. Quo in exercitio deinde continuauimus saepius, quandoque occasione data lingua vernacula, in coniunctorum diebus natalitiis, nuptialibus, in funeribus, vsque dum facultatem acquireremus proprio Marte elaborationes suscipiendi. Cumque alii ex cognatis eadem informatione filios suos vti exoptarent, ego cum *Rudolfo* commilitonibus nouis praeire iubebamur: quorum tamen profectus, cum incepissent adultiores, nostris non
fuere

fuere aequales. Atque sic classicorum
 auctorum Latinorum, quos pueri in
 scholis tractare solent, lectioni, trans-
 lationi, imitationi incumbentes, in
 Graeca etiam lingua instructi, & the-
 matibus quotidianis in prosa & Poesi
 elaborandis exercitati fuimus. Ad
 exercitia suppeditabantur a praeceptore
 materiae, non verborum gratia tantum
 comparatae, sed etiam eum in finem,
 ut opera eadem historiarum aliarum-
 que disciplinarum, quibus pueros ini-
 tiari conuenit, principiis imbueremur.
 Est enim utilissima, in ipsa etiam Syn-
 taxi linguarum, discendi methodus, ut
 cuicunque regulae subiiciantur exem-
 pla selecta Sententiarum, ex probatis
 auctoribus petita, quibus memoria ap-
 prehensis, feruet odorem bonum re-
 cens imbuta puerilis aetas. Eodem
 praeceptore ad historiarum & philoso-
 phicarum disciplinarum systemata pro-
 gressi,

gressi, linguarum studia & exercitia non deposuimus. Doctrinae Christianae institutionem neglectam non fuisse, facile intelligitur. Quicquid etiam Latino sermone, & quidem elegantiori, vel Graeco, in Sacris legi poterat ab adolescentibus & disci, non licuit absque venia legere in Germanico. Deinde cum officium Pastorale praecceptoris nostri ad aedem S. Michäelis ab informatione quotidiana eum auocaret, alia erat studiorum ratio ineunda. Accedebat matris meae obitus in puerperio anno 1681. & vitrici (viri militaris, qui cum ea vix quinquennio vixerat, neque tamen natam viderat prolem viuam:) ad lucra matrimonii captanda ad puluisculum vsque animus, qui amplissima hereditate mobiliari, Erfurtensis vrbis consuetudine, gauisus, praeter Legitimam nihil reliquit mihi, & mox ad secundum, hinc
ad

ad tertium, tandem ad quartum matrimonium descendit. Sed haec patienter tuli, earum rerum tunc nequidem curam habens. Et benedictionem mihi impertiri Pater coelestis voluit, vt, cum relictæ mihi ex bonis parentum ad studia prosequenda vix sufficerent, essem tanto alacrior ad discenda, formandumque me ad ea, quæ olim forent necessaria. Itaque consilio & praeceptoris (publicas enim scholas non frequentauimus,) & Domini Curatoris, IOBI LVDOLFI *Iunioris*, Patruei mei, ad Academicas lectiones erat progrediendum. Fuimus autem ego & *Rudolfus Adami* perpetuo commilitones, donec fieret separatio per meum discessum: ille vero optimæ spei adolescens peste correptus expectationem cognatorum non impleuit.

Methodus studiorum, qua huc vsque vsi fuimus LANGGVTIO duce, etsi pro
 B inge-

ingenio nostro & felicitate memoriae
successum habuerit expectationi quo-
dammodo respondentem; ego tamen,
vt eam sequantur alii, nisi etiam cetera
conueniant, nollem esse auctor. Ipse
enim aetate maturiore optassem, vt
tempus fuisset datum, auctores Histori-
cos, Epistolographos, Oratores, Pœ-
tas, cum antiquos, tum recentiores,
non degustandi modo, sed appetitum
plane satiandi, lectaque & audita ma-
turiore iudicio digerendi atque in vsum
vertendi. Multa enim cito apprehen-
sa, succedentibus annis & aliis studiis
negotiisque, elabuntur, non absque
iactura temporis repetenda. Ego dein-
de omni vitae meae tempore istud
studii genus in deliciis habui, verissi-
mum esse expertus illud: *Aliud ex*
Terentio discere pueros, aliud senes.
Idem dicerem de *Cornelio Nepote*, *Ci-*
ceronis & Plinii Epistolis, *Virgilio*,
Iso-

Isocrate, Plutarcho, & aliis similibus.

Tunc vero ita erant comparatae rationes, ut orbatus parentibus bonorumque maternorum parte maxima, ad Academicas lectiones transire debuerim, annum aetatis decimum quartum vix egressus, ita tamen instructus, ut in elementis amplius haerendum non esset. Primam in Iuris ciuilibis doctrina institutionem accepi a supra laudato GEORGIO HENRICO BRÜKNERO, tunc Professore publico Erfurtenfi, continuando tamen horis praescriptis apud veterem meum praeceptorem lectiones Historiarum & Philosophiae. Neque videbantur mihi hae disciplinae superare captum meum. Apprehendebam facile audita lectaque, & examinatus reddere sciebam, ea tandem fiducia dicam an audacia, ut, auctore & Praeside Domino MATTHIAE, Iuris Professore

fore publico & Confiliario Moguntino, theses *de Iustitia* publice defendendas susceperim in auditorio, quod dicitur *Coelicum*, non a situ in vrbe editiore, sed a structura tecti convexa & in eo depictis astris. Exercitium hoc disputatorium considerans hodie, vanitati magis, quam laudi, ducendum puto. Quid enim ab adolescente annorum quindecim expectari poterat, quam assumptio syllogismi & qualiscunque responsio? Qua in re tametsi neque deficeret institutio, neque Latini sermonis exercitatio, ad rem ipsam tamen aetas erat immatura, excusanda ob auctoritatem eorum, quorum hoc actum fuit consilio. In uniuersum de eiusmodi thesium defensionibus adolescentum ita sentio. Institutas ad eum finem, vt Respondens seu defensor, recte informatum se esse de materia, & in respondendo ad ob-
iectio-

iectiones iudicium demonstret publice, non esse inutiles; sin ostentationis gratia suscipiantur, & quod fieri solet saepius, vt defensor, doctrinae suae & elaborationi thematis diffusus, assumpta opera aliena se ornare, nomenque suum ceu auctoris Disputationis titulo praefixum domum referre queat; vel vt is, qui, in conflictu disputatorio, numero strepituque verborum opponentem post se relinquere potest, laudem reportasse credatur; meras esse ineptias & auditorum offendicula.

Ingruente Erfurti 1682. pestilentia, ad Academiam Ienensem discessi, literis variorum commendatitiis instructus, praecipue auunculi mei, in sequenti narratione saepius nominandi, Domini IO. IACOBI SCHMIDII, qui tunc in aula Principis Saxoniae Eisenacensis ministerio intimioris & primarii Consiliariiungebatur. Studui Ienae vsque ad

tempus aestiuum anni 1685. & fui in aedibus atque conuictu Domini Secretarii FILBAVM, cui cum esset vxor Gallicae originis, & frequens apud eam ex aula Principis Viduae, *de Tremouille*, Gallicae linguae peritorum & peritarum conuentus; haec honestissima conuersatio ad linguae istius, hodie plane necessariae, cuius elementa Erfurti didiceram, vsum mihi fuit imprimis proficua. Erant in iisdem aedibus Studiosi modestissimi, Philosophiae, Iurisprudentiae, & Medicinae cultores, quibuscum conuersatio erat utilis, cum primis vero cum Domino IO. ERNESTO FLOERKIO, qui tunc & aetate & studiis me antecedebat, & eodem mecum utebatur museo, (hodie Syndici Capituli Magdeburgensis officio fungitur,) contracta familiaritas: unde gratia diuina factum, vt ab illecebris variis, quibus iuuenilis aetas in Aca-

Academiis capitur & perditur, euas-
 rim liber, ea praecipue agens, pro-
 pter quae Ienae commorandum erat.
 Continuaui Ienae Philosophica studia
 sub auspiciis Domini Io. ANDR. SCHMI-
 DII, tunc Facultatis Philosophicae Ad-
 iuncti, postea Theologi Helmstadien-
 sis & Abbatis Mariae Vallenfis. Audi-
 vi etiam VALENTINVM VELTHEMIVM,
 Hugonis Grotii libros *de iure belli & pa-*
cis interpretantem. Initio anni 1683.
 lectiones Iuridicas priuatissimas Domi-
 ni NICOLAI CHRISTOPHORI LYNKERI,
 tunc temporis Antecessoris Ienenfis ce-
 leberrimi & Consilarii Saxonici, postea
 Consilarii Caesarei aulici, & Barona-
 tus dignitate insigniti, frequentare coe-
 pi, cum aliis quinque commilitoni-
 bus, quorum non nisi vnum in viuis
 superesse scio, Dominum BARTHOLO-
 MAEVM KELLNERVM, Regiminis Ei-
 senacensis hodie ViceCancellarium.

Eo itaque Professore & interprete Iuris Ciuilis, Feudalis, Canonici, & Publici disciplinas tractauimus, variarumque doctrinarum ad vitam ciuilem utilium institutione, cum primis etiam optimorum librorum notitia, usu eorum simul monstrato, frui sumus. Et cum ea linguae Latinae essem facultate, ut stylus Lynkerianus, difficilior visus nonnullis, mihi mox redderetur familiaris, ea re ipsi me ita commendauit, ut sciscitantem libenter audiret, & in Collegio, cui quotidie tres horae impendebantur, frequentius examinaret. Inter has lectiones ad fontes indagandos & resoluendos remittebamur, atque ad domesticas repetitiones & meditationes incitabamur strenue. Ut vero publicis quoque disputationibus defendendo & opponendo periclitaremur, auctor nobis erat ipse LYNKERVS. Petimus ergo ali-

aliquot nostrum a Domino PETRO MÜLLERO, Antecessore, ut praefidio suo in defendendis publice *Exercitationibus* IO. STRAVCHII *ad Ius Iustinianum* assistere nobis vellet. Facilem sese praebuit, & Programmate publico Disputationes, quavis septimana a nobis habendas, significavit. Respondentium vices gerebamus ordine per sortem facto. Inuitabamus optimos quosque ex Studiofis ad opponendum, semperque vnum alterumue nostrum inter opposcentes esse oportebat. Alio instituto, & praefide Domino SLEVOGTIO, Professore publico, *Exercitationes* KVLPIII *ad Grotium de Iure B. & P.* defendendo & opponendo tractauimus. His exercitiis nomen aliquod adepti in permultis disputationibus publicis ad opponendum inuitabamur. Et tunc sane in ea palaestra maiori cum vtilitate versatus sum, quam

olim in auditorio Coelico Erfurtenſi. Reuiſendum tamen & hoc fuit, cum rationes meae vltiorem commorationem in Ienenſi Academia non ferrent. Proinde abſoluta Collegiorum & Diſputationum curſu, a Profeſſoribus meis honorifice dimiſſus repetii patriam, cum Domino Curatore meo & amicis de rationibus & mediis continuandi ſtudia conſilia habiturus. Auctor fuerat mihi LYNKERVS, vt ante diſceſſum ſpecimen doctrinae elaborarem, & praeui examine tituli Academici fierem candidatus. Ego tamen, licet alios vidiffem Gradu Academico in Iurisprudentia inſignitos, queis ego in ſtudiis non ceſſiſſem, maturiori conſilio ea in re vtendum eſſe, putaui. Plurimum enim referre, an ſine honore nomen, an cum exiſtimatione dignitatis & prudentiae eſſet gerendum.

Erfurtum reuersus exercitia publica
 defendendi & opponendi continuaui
 Praefide Domino BRÜKNERO, Professo-
 re publico, ad SWEDERI *Ius publicum*.
 Mox autem ad Dominum auunculum
 meum vocatus Eifenacum concessi,
 iussusque sum ad iter Viennam cum i-
 pso faciendum me praeparare. Erat ipsi
 a IOHANNE GEORGIO, Duce Saxoniae,
 istius lineae primo, legatio ad Caesa-
 ream Maiestatem in arduo quodam
 negotio commissa: mihi vero Secre-
 tarii vices obeundae fuere. Iter feci-
 mus per Franconiam Ratisbonam, &
 secundo Danubio Viennam appulimus,
 ibique fuimus a mense Septembri anni
 1685. vsque ad Maium anni sequentis.
 Peracto negotio reditus suscipiebatur
 per Bohemiam, Dresdam, & Saxo-
 niam. Variis in locis erat aliquid ne-
 gotii in transitu peragendum: mihi ve-
 ro occasio. viros celebres alloquendi,
 eorum-

eorumque nomina in Album meum ranciscendi. Fuit haec olim benevolentiae captatio iuuenibus permiffa, hodie, contemptis fere literarum studiis, despectui habita, vt, qui Album tale obtulerit, lucellum praestolari videatur. Sed hoc ex rei innocentis atque, si recte adhibeatur, vtilis abusu ortum existimo.

Manfi deinde Eisenaci in aedibus Domini auunculi SCHMIDII, cui in variis negotiis fui a literis, eumque habui in stylo Germanico instructorem: imaginationem vero scientiae, qua Studiosi ex Academia reduces plerumque sibi rnet adulantur, deponere didici. *Praecipuam hanc esse prudentiam, alios arbitrarî prudentiores; hanc eruditionem esse veram, semper discere velle, praecclare monuit Plinius in libri VIII. epistola 23.* Fundamenta in scholis iaciuntur, quibus non bene positis & firma-

firmatis irritum est studium Academicum. Hinc tanta copia eorum, qui inter literatos numerum tantum, vulgari opinione, explent, re ipsa sunt ignorantiae filii. Qui bene collocarunt tempus in scholis & in Academiis, relictis his, ludum fuisse praecedentia studia, grauiora vero superesse, scire debent & experiri.

Anno 1688. cum aulicam quandam vicissitudinem expertus auunculus meus Erfurtum migrasset, ego eum sum secutus. Sed antequam ad aulam & Ministerium reuocaretur, (quod interiectis aliquot mensibus factum: ad domicilium tamen in aula restaurandum persuaderi non potuit:) ego otii impatiens sumtibus, si fieri posset, alienis peregrinari cupiebam, & eum in finem iuuenicuidam opulentiori me adiungere. Dum haec agitare consilia, essetque etiam spes aliqua voti
mei

mei potiundi, offerebatur munus Secretarii apud Principem (*) N. N. Erant, qui dissuaderent Spartam, quod esset Dux exercitus Caesarei, mihi que sequendum foret in castra Hungarica. Verum hoc ipsum mirifice mihi arridebat, & acceptavi munus oblatum, non salarii gratia, quod modicum fore sciebam, sed quod a patria, a cognatis remotus vires meas in officio penes Principem periclitari possem. Desiderium peregrinandi iuuenum illaudabile non existimo, si sint ita confirmati doctrina & moribus, ut maiorem capere possint utilitatem ex peregrinatione, quam est ea, quod vrbes, aedificia, statuas, homines oculis usurparint, deinde scioli & contemptores rerum domesticarum, mores etiam ine-

(*) Auctor prius scripserat H. F. deinde substituit hoc signum, quo uti solemus, cum nominatim commemorare quempiam nolumus.

ineptos exterorum non sine affectatione imitari didicerint, Cotilum, bellum hominem Martialis, superare studentes, animo vitiosiore, quam quo abierant, reuerſi. Ea tamen opinio plus habet vanitatis, quam veritatis, quod Gallia vel Italia iuuenum fit magistra. Multifane maiorem vtilitatem experti ſunt peregrinando ad aulas Germaniae, Imperialem, & Procerum Imperii, ibique cum ſtudiorum, tum & morum elegantia amicos parando, Patronis ſeſe commendando. Socratem quaerenti cuidam, quod nihil ſibi peregrinationes profuiſſent, reſponſiſſe ferunt: *Non immerito hoc tibi euenit, tecum enim peregrinabare. O quam bene cum quibusdam ageretur, ſi a ſe aberrarent! Nunc primi ſe ipſos ſollicitant & (f) corrumpunt.*

Redeo

(f) Seneca Epist. 104. vbi plura habet monita. Adde Richterum I. C. & Confiliarium quondam Rei-

Redeo a digressiuncula. Eodem anno, quo Principi huic me addixeram, iter cum eo ingressus sum Viennam. Cum vero ea anni parte exercitus Caesareus in expeditione iam tum versaretur, Princeps meus haesit Viennae usque ad finem anni, & tempus vernale sequentis. Mihi interim a negotiis Principis satis erat otii ad Italicam linguam discendam, ad conuersationes utiles, nec non ad exercitia Musica: quam recreationem a iuuentute praetuli aleae ludorumque aliorum periculis, cum crumenae & saepius fortunarum dispendio coniunctis. Non quidem nescio, exercitia lusoria nonnullis in locis viam aperire ad conuersationes, quibus hac aetate carere non potest, nisi decori negligens. Et idcirco in vitio non pono, si quis lusorias artes,

artes, eas cumprimis, in quibus vel ars sola, vel cum arte fortuna, omne facit negotium. Est tamen hoc cum temperamento accipiendum. Vidi non paucos, quibus exercitia haec in consuetudinem iuerant, fueruntque exitio. Ego ex lusu facere lucrum nunquam volui, & ne dolorem ob pecuniae iacturam notabilem experirer, diligenter caui.

Adueniente vere rediimus per Bohemiam ad locum habitationis Principis N. reuersuri mox Viennam, & profecturi in Hungariam. Factum id est anno 1689. Viennae nauibus praeparatis flumine Danubii secundo descendimus Belgradum, & porro ad castra Caesarea, proxime ante praelium, quod ad Nissam commissum fuit sub auspiciis LVDOVICI, Principis Marggrauii Badensis. Cum pararetur reditus, Viennam, ego febris laborans

& viribus fractus, nisi Belgradi in no-
fodochio manere vellem, decernere
coactus sum vel Viennam cum Prin-
cipe redire vel in itinere occumbere.
DEI tamen gratia in ipso itinere fe-
brim cessare, & redire vires, sensi.
Quarto itaque die velocibus equis Bel-
grado Viennam reuerso mihi, cum
animaduertisset Princeps, me a febre
liberatum, nouum iter aggredien-
dum imponebatur, quod suscipiebam
lubentissime, Augustam Vindelico-
rum, vbi tunc erat aula Caesarea ele-
ctionis Regis Romanorum causa. Ac-
ceptis mandatis a Principe, cum ipse
domum rediret suam, ego Augustam
profectus sum, vbi vsque ad peractam
anno 1691. coronationem Regis IOSE-
PHI, postea Imperatoris, nec non MARIAE
THERESIAE, Augustae, permanendum
mihi fuit. Neque tunc neglexi obser-
vare & sciscitari notabilia, atque in
vsum

vsum vertere, Principi etiam, cui de
 rebus priuatis ipsius saepius erat scri-
 bendum, referre. Anni 1690. mense
 Februario cum aula Caesarea Viennam
 repeteret, ego sequi, & Principis ad-
 ventum expectare, interim necessaria
 praeparare, iussus sum. Id quod feci,
 & in officio hoc permansi vsque in au-
 tumnum anni 1691. Varias & grauissi-
 mas erant rationes, ob quas cogitan-
 dum esset, quomodo ab isto Principe
 possem liberari, cuius & cultum sacrum,
 mutato veteri assumtum, & negotia,
 consilia, iussiones heriles, omnes de-
 nique agendi rationes, cum religione
 mea, institutis, studiis literariis, toto-
 que ingenio & liberali viuendi obse-
 quendique more, non conuenire co-
 gnoueram. Petitionem dimissionis
 absque offensione fieri non posse, edo-
 ctus eram exemplis. Experiundum
 tamen fuit, & constitueram discedere,

si fieri non posset cum gratia, inuito etiam Domino. Hinc secutae inculpationes de negotiis Principis Augustae Vindelicorum non satis sollicitatis: cum tamen per ipsius negotii naturam & alias causas, ad me nihil attinentes, res dilata fuerit ad reditum vsque aulae Caesareae Viennam, nihilque proficere potuisset importunitas mea. Non auditis, quos mihi conciliaueram, intercessoribus, accedebant minacia verba, quibus etiam effectum additum iri, ex aliorum didiceram narratione: & non haberi rationem mei maiorem, quam aliorum officialium, quos & genere & studiis liberalibus me inferiores esse putabam, mihi plane erat intolerabile. Omne ergo remedium credidi fore a simulatione morbi subitanei. Quem a me fingi, num suspicati fuerint nec ne praesentes inspectores domestici, mea non intererat scire. Hoc certum,

certum, domino periculum morbi re-
latum fuisse. Capiebatur enim illico
consilium me dimittendi, & rheda
Principis, aedibus conductis, euehen-
di. Quod ego recondita animi laeti-
tia, & absque vlla salarii cura, intellexi,
passusque sum libenter, mecum agi,
supellectilem (retento tamen, vt ius-
serat dominus, diplomate officii & pro-
missi salarii,) in cista recondi, & ad me
in diuerforium, quo ducebar, deferri.
Praeparatis interim secreto ex patria
subsidiis, vt Viennae commorarer diu,
consultum non esse ratus sum hac tem-
pestate. Tertio itaque die Saxonicas
terras repetii, eo consilio, vt, reda-
ctis ex patrimonio, quod reliquum
erat, pecuniis, ad fratrem meum con-
sanguineum, dudum in Anglia felici-
ter commorantem, proficiscerer, de
rebus meis instituendis cum eo, quem
sciebam multis in locis habere fauto-

res atque amicos, communicaturus. Subsistendum hic est mihi, confiderandaque diuina bonitas & *μακροθυμία*, per quam in isto officio, cuius circumstantias, fatigia, periculaque grauissima meditor magis, quam literis exprimo, conseruatus fui, & tandem ab iis liberatus. Quotiescunque istos annos animo reuoluo, ad laudes & gratias DEO persoluendas incitor. Eius enim prouidentia singulari iuuenilis mea praecipitantia in amplectendo munere fuit coërcita, impatientia adhaerens aetati repressa: & ego in variis occasionibus irretitus, incolumis tamen seruatus fui benignissime: ea interim reportata utilitate, ut per varios labores cautior & exercitior factus fuerim, atque ad alia officia utilior. In transitu audiueram Lipsiae, conuenisse Ienae fratres Serenissimos, IO. GEORGIVM & IO. WILHELMVM, Saxoniae

xoniae Duces Eisenacenses , cum Ministris , & Dominum Io. WILHELMUM ex terris Ienenfibus , quorum pars dimidia ad Eisenacensem domum fucceffionis iure peruenerat , praefecturam Alftetenfem accepturum. Veni igitur Ienam, & auunculo meo, Miniftro intimo Eisenaceni, fata mea confiliumque in Angliam proficifcendi aperui. Factum hic eft eius interuentu , nec non Domini KIRCHNERI, tunc Principis Io. WILHELMII Confiliarii, poftea Caefareae Maieftatis Intimi , & in Comitibus Imperii fecundi Commiffarii fpectatiffimi , cum primis vero dirigente ita Patre coelefti , vt Sereniffimus Io. WILHELMVS , Dux Saxoniae, Secretarium fuum me efle voluerit. Non erat apud me longa deliberatio. Compositis meis rebus Erfurtenfibus, hunc Principem optimum fecutus fum Alftedium, & cum ipfe eodem anno

1691. in Westfrisiam contenderet ad Serenissimam Coniugem, Principem Nassouicam, assumpto comite dicto Domino KIRCHNERO, cui etiam praefectura Alstetenfis erat concredita; ego interim vices Praefecti supplere iussus sum. Quod feci pro viribus diligenter vsque ad finem anni. Cum deinde, reuerso Domino KIRCHNERO, praesto esse Principi iuberer, veni ad eum, in Comitatu Saynensi commorantem, fuique ei a literis & negotiis, comesque perpetuus in itineribus, mox in Saxoniam, mox in Frisiam occidentalem, porro in Hollandiae prouinciam, eiusque vrbes principales, (habebat enim Princeps legionem militum pedestrem ab Ordinibus foederati Belgii,) & videbar mihi viuere vitam beatissimam, quoties recorderer officii praecedentis.

Accidit autem anno 1692. fere exeunte

unte mutatio Secretarii intimi in aula Eifenacensi, ad quod officium Serenissimus Princeps, Io. GEORGIVS, me a fratre suo, Principe Io. WILHELMO, expetebat. Etsi ego huc vsque me satis idoneum exhibuissem, nolebat ipse tamen petatum denegare fratri, neque me, cum eius voluntati totam rem permissem, retinere ab officio admodum honorato: in quo negotiorum Serenissimae domus Saxonicae peritus fieri, & in posterum ipsi Principi, Io. WILHELMO, futuro DEO dante successor in Ducatu & Regimine, (erat enim fratris matrimonium sterile,) utilior esse possem. Data igitur clementissime mihi venia, Eifenacum veni, & Domino fratri natu maiori, Io. GEORGIO, Duci Saxoniae, me addixi anni 1692. mense Nouembri. In hoc Secretarii intimi officio negotiorum Principis, non solum publicorum, sed

auctorum, qui ad orationis vim & elegantiam acquirendam, nec non rei literariae notitiam, conferre possunt. Multum sane refert, quibus verbis, qua constructione, quo argumentorum delectu & ordine aliquid proferatur in negotiis quibuscunque, non exclusis etiam rebus forensibus. Mathematica studia inter ea, quae iuuenem in primis decerent & attentum redderent, numeravi, expertusque didici, quam vere apud Stobaeum *sermone I. de prudentia* dictum sit: *Ex Musica sensum petendum esse exactum & scitum; ex Mathematicis vero scientiis discendam ratiocinationem & demonstrationem eorum, circa quae versamur.* Magno cum taedio audiuntur aut leguntur ratiocinationes ad principia certa non redactae, non cohaerentes, femini disiecto similes.

Erant anno 1693. in aula hac, quod accidit etiam in aliis, vbi tolerantur & audiuntur homines inuidi & maleuoli, consultores quidam, infufurrantes Principi modos, Ministrum primum optime meritum, Io. IACOBVM SCHMIDIUM, auunculum meum, opprimendi, & facultatibus, quas acquisivisse infimulabatur, exuendi. Inter eos operam praestabat I. P. SCHMIDIUS, Ictus & Vice - Cancellarius, alteri SCHMIDIO nulla cognatione iunctus, pater infelicis WILHELMI ERNESTI SCHMIDII, cuius nomen operi *Trutinae Doctrinarum Brunnemanni*, &c. auctor verus, ipse *Lynckerus*, inscribi voluit, licet istius iuuenis nullae fuerint in labore partes: qui deinde, relictis sacris Augustanae Confessionis Legato Caesareo ad aulam Turcicam sese addixit, tandem, Christiana religione eiurata, exemplo horribili Mahu-

etiam aulicorum, militarium, imo & domesticorum, cura & expeditio mihi incumberebat. Saepius obii simul vices Secretarii rerum forensium & feudalium, valetudine tunc laborantis, & in labore industrium vigilantemque me praestiti. Prima cura mihi fuit, ut ex pactis Domus Saxonicae antiquis & novis, omni etiam Archivio, ad quod mihi patebat aditus, negotiorum seriem perdiscerem. Heic nulli labori peperci: excerpenti studium recreationi mihi fuit, saepiusque fomno carius. Qua diligentia mox acquisivi rerum notitiam atque usum, ut in Consilio Principis secretiori negotiorum occurrentium relatio meae esset functionis, eramque, quod procul omni vanitate sit dictum, & Principi & Ministris, Collegiis, (quorum consilia in arduis rebus mihi concreditis, quotiescunque pro securitate mea opus

opus erat, non neglexi,) totique aulae gratus, & si quis mea opera opus habebat, facilis. Ad studia priuata, si quid temporis a negotiis reliquumerat, conuolaui. Alendus enim semper est studiorum habitus. Errant, qui ad officia promoti sola praxi habiles se fore putant. Quotusquisque enim est, qui omnia, quae occurrere possunt, etiam in diuturna officii functione, se didicisse praesumserit.

Obseruatum est saepius, in magnos errores incidisse, qui sola praxeos fiducia facti sunt arrogantes & superciliosi. Confirmanda itaque est, perinde vt corpus alimentis, ita officii publici functio studiis priuatis, lectione, obseruatione, exercitatione. Hanc legem perpetuo obseruandam mihi duxi, nunquam neglecta inter labores officii cultura disciplinarum, quas appellant, humaniorum, & volutatione au-

Mahumedanam est amplexus. Non poterat suspicari auunculus meus insidias adeo graues, absens tunc ab aula. Conclufum enim erat, vt inuitaretur ad deliberationem arduam, veniens custodiae daretur, non dimittendus, nisi magna vi pecuniae exfoluta. Mittebantur feiuges, & omnia praeparabantur ftudiofe, ne vllum ad me perveniret indicium. Obtendebatur, me praefente, negotium grauius, & iubebar ego ab ipfo Principe, vt literis priuatis neceffitatem aduentus Miniſtro ſignificarem. Ego iuſſioni parebam, ſimul vero remittebam ipſi librum, veluti commodatum mihi, *Commentarium PHILIPPI COMINAEI de rebus geſtis Ludouici XI. Galliarum Regis.* In huius Commentarii libro ſexto filo veteri ſerico ſignaueram hiftoriam de *Conneſtablio* ad Regem vocato. Quo viſo, auunculus, vt erat

vir

vir sagacitate magna praeditus, infidias euitauit, & mox officium deposuit. Ego quidem onerabar suspitione, quod arcani fuisset proditor: & mala contra me agitabant inimici, quod praeda animo capta potiti non essent: non valuit tamen ipsorum indignatio apud Principem, qui, nihil ex istis consiliis mecum fuisse communicatum, sciebat: neque, si olfecissem aliquid, hoc mihi duci poterat crimini. Non quievere tamen inimicorum consilia ad alia infortunia ipsi procreanda, quae expertus est cum magno dolore coniugis, *Martae Sophiae de Menius*, Cancellarii Citicensis filia, feminae rara virtute iuxta & pietate. Tandem consultores ipsi, quos dixi, gratia Principis exciderunt, & sospite adhuc auunculo meo, qui anno 1697. obiit Erfurti, vitam cum morte commutarunt.

Inter

Inter haec ego continuaui officium meum cum gratia Principis vsque ad annum 1697. quo offerebatur mihi promotio duplex. A Principe & Domino meo priore adsciscebar postliminio ad munus Consilarii aulici. Habebat enim Serenissimus Princeps, Io. WILHELMVS, post nouam cum Serenissimo Fratre factam conuentionem, in vrbe Ienenſi Collegium Regiminis formatum, ab Eifenacensi non dependens. Viciffim Dominus meus, Serenissimus Princeps Io. GEORGIVS, me in Collegio ſuo Eifenacensi pari munere fungi volebat. Conuenerunt autem inter ſe Sereniffimi Fratres interuentu ſupra laudati Domini KIRCHNERI, vt ego Sereniffimum Io. WILHELMVM ſequerer, & Ienam demigrarem. Ita ſcilicet prouiderat DEVS O. M. neque conſilii me poenituit, cum vnus anni ſpatio totus Eifenacensis Regi-

Regiminis status fuerit mutatus , de-
 functo repente anno 1698. Serenissimo
 Principe Io. GEORGIO contagio pu-
 stulari, (quo paulo ante frater Sere-
 nissimae coniugis, Princeps LVDovi-
 cvs Wurtenbergensis , in ipso palatio
 Eisenacensi correptus diem supre-
 mum obierat,) & ita succedente in
 vniuerso Principatu Serenissimo Prin-
 cipe Io. WILHELMO. Cui ego interim
 Ienae inseruii, demando mihi mu-
 nere functus, vna cum Collegis, prae-
 laudato Domino KIRCHNERO, (qui ta-
 men Romana sacra amplexus mox de-
 migravit Viennam ad officium Consi-
 liarii Caesarei Imperialis aulici,) deinde
 Domino WILDVOGELIO & Domino FRI-
 SIO , Consiliariis & Professoribus Aca-
 demiae publicis. Discedente itaque
 Principe ad Regimen Principatus ca-
 pessendum, & sublato Collegio Ienen-
 si, istis vero munus Academicum non
 D re-

relinquentibus, ego solus ex collegis Principem sum secutus, & in Collegium Regiminis allectus, veterique consuetudine secretioribus consiliis semper interfui, plerisque conuentibus Principum & Ministrorum Saxoniae vicinorum, & negotiis plurimis perficiendis adhibitus, Legationibus etiam saepe functus, non solum ad Electores & Principes Imperii, quibuscum erant negotia, sed etiam ad aulam Caesaream, regnante LEOPOLDO Imperatore anno 1701. ubi per aliquot menses commoratus negotium mihi demandatum perfeci feliciter. Atque ita eram in officio confirmatus, rebusque domesticis contentus, ut de mutatione & domini & domicilii cogitandi causam non haberem. Adscenderam in Collegio post mortem quorundam seniorum ad primum a Praefide locum, cuius vices saepe
sup-

suppleui, neque carebam spe in eo officio aliquando succedendi. Sed rursus omnipotente DEO dirigente factum, ut in summo Imperii Iudicio Camera-li partes laborum mihi fuerint destinatae.

Qua de mutatione priusquam dicam, commemorandum putavi nonnihil de occupationibus meis studiisque priuatis. Didiceram a puero versiculum vulgatum, quo iubemur *saepe rogare, tenere rogata, retenta docere*. Huic obsequendum esse putavi & occasiones, impertiendi aliis ea, quae sciebam, amplectendas. Certissime enim discimus docendo. Requisitus igitur a nonnullis & aulae & prouinciae proceribus, eorum filios in Philosophicis & Iurisprudentia instruendos tempore vacationis ab officio suscepi, non sane praemii cupiditate, sed ut amicis gratum facerem, & pristina mea studia

recolerem, nouumque iis praeberem alimentum. In eo exercitio cum selectis & exploratis iuuenibus mihi speciatim commendatis, continuaui postea etiam Wetzlariae, neque inutilem fuisse meam operam, testes spero futuros, quotquot instructione mea vfi ad ministeria cum Caesarea, tum Electorum atque Principum Imperii, sunt promoti. Inter haec studia & actorum publicorum lectiones prodiit cura mea *Schediasma de Comitiorum Statu* anno 1696. variis deinde aliorum operibus insertum.

Tum vero anno 1702. prodiit tractatus *de introductione Iuris Primogeniturae*, per quem, Serenissimo Principi, Electoratus Brunsvicensis successor, hodie magnae Britanniae Regi, adhibito prius consilio Patronorum, dedicatum, famam aliquam in aula Electorali, & apud viros celebres, quorum
epi-

epistolas ad me ea occasione datas
conferuo, existimationem sum ade-
ptus. Prodierunt deinde meo confi-
lio & opera *Electorum Iuris publici*
Tomi duo, & pars aliqua tertii. Re-
liquum in tertio, & omnia tomorum
sequentium, si excipias in quarto To-
mo vnum alterumque caput a me ad-
ditum, sunt aliorum, quos tamen ab
instituto meo multum deflexisse vidi.

Anno 1710. appropinquante tempore
restaurandi per Visitationem & Deputa-
tionem Imperialem Iudicii Cameralis,
cuius Assessores ad exiguum numerum
erant reducti, defuncto etiam Domino
Assessore *de BERNSTORFF*, auctoritate Il-
lustrissimorum virorum, Patronorum
meorum, per amicos monitus fui, vt oc-
casionem non negligerem, de prae-
sentatione mihi prospiciendi. Inqui-
rens acta in Archiuo, & conferens cum
iis, quae Wezlaria accipiebam, certior

redditus fui, ordinem praesentandi inter Principes Circuli superioris Saxoniae tangere Principem, Dominum meum Eisenacensem. Monstratis ergo ipsi literis, ab amicis ad me datis, sponte sua obtulit mihi nominationem ad Assessoratum, non quod optaret me amotum a Ministerio & latere suo, sed quod officia mea huc usque praestita (ita enim testatus est verbis & factis,) pensare vellet.

Acceptavi ego Principis pollicitationem benignam, & communicatis cum ceteris Principibus Saxonicae domus consiliis, literae praesentatitiae ad Electorem Treuirenses (is enim adhuc erat in Camera Imperiali Iudex,) Serenissimi Principis mei nomine stylo consueto fuerunt expeditae anno 1710. & per me ipsum, licet Iudici Cameralis instauratio publica nondum facta, temporis tamen praerogativam obser-

obseruandum esse monitum, Wezlar-
 riam delatae, Illustrissimo Domino
 Baroni *de INGELHEIM*, qui tunc erat
 Praeses ordine primus, infinuatae. Re-
 versus domum, officium meum con-
 tinuavi, priuato vero studio ad ela-
 borandum specimen pro honore Aca-
 demico impetrando cogitationes meas
 conuertì. Suaferant id amici, neque
 ego in me deesse volebam, quod mo-
 ris esse cognoueram. Elegi materiam
de Iure foeminarum illustrium, cuius
 tractatus partem primam *Disserta-
 tionis inauguralis* loco esse volui. Aca-
 demiam Ienensem vt prae aliis elige-
 rem, honori esse duxi cum Academiae,
 in qua studiorum fundamenta hause-
 ram, cuius etiam vtilitati promouen-
 dae in negotiis Academicis successu
 temporis ego saepius fueram adhibi-
 tus; tum etiam meo, vt ab iis, quibus
 iamdudum eram cognitus, tanto lu-

culentius haberem testimonium. Facta itaque decenter a Facultate Iuridica petitione, placuit illico diem constituere publicae & lectioni & disputationi. Significabatur id | per Decanum Facultatis, ADRIANVM BEIERVM, Programmata publico *de Gradibus*. Ego vero die praefixo in consessu Domini Prorektoris Magnifici omniumque Academiae Professorum, frequenti etiam Studiosorum choro, lectionem siue interpretationem *L. 3. C. de Assessoribus* domi elaboratam, de scripto (quod ex collectaneis meis Wezlariae nescio quomodo deperditum,) recitavi. Die sequenti ad disputationem indicta praesentibus Patribus Academiae conscriptis, & confluyente in numero Studiosorum aliorumque hominum multitudine, obfessoque auditorio Iuridico, ad proximum maius Theologicum demigrandum erat, ubi in superiori

riori cathedra Disputatio Academica(*)
habita fuit horis antemeridianis, & a
prandio ad vesperam vsque. Die 15.
Iulii anni 1710. renuntiatio I. V. Do-
ctoris expedito diplomate Academi-
co facta, quam anno sequenti, cum es-
sem in Collegium Camerale rece-
ptus, secuta est publica per Decanum
Io. PHIL. SLEVOGTIVM, teste Program-
mate, quod inter *Inscriptiones* eius
elegantissimas coniunctim editas est
primum. Reuersus Eisenacum; offi-
cium meum continuaui, & priuato
studio *Tractatus de Iure foeminarum*
illustrium reliquas partes absolui.

Anno 1711. illucescebat exoptata du-
dum dies 28. Ianuarii, quo per Com-

D 5

mis-

(*) Hoc ipso tempore, quo mors LVDOLFI nuntiaba-
tur, narrauit mihi Professor quidam Gottingensis,
interfuisse se actui huic disputatorio, ac tam diser-
te tamque erudite atque acute disputasse LVDOL-
FVM, vt summae omnibus esset admirationi, iudi-
careturque obeundo muneri Professorio maxime
idoneus.

missarium Caesareum, Reuerendissimum Principem *Abbatem Kemptensem*, assistentibus Illustrissimo Domino *Comite de Metsch*, altero Commisario, Procerumque Imperii ad hoc negotium deputatis, pompa solemni annuntiabatur gaudium magnum instaurati Iudicii Cameralis, constituto etiam nouo Iudice *Principe Nassouico*. Ego eius rei tempestiue certior factus iter *Eisenaco Wezlariam* maturaui, & adueni die 29. Ianuarii, confestimque Serenissimo Principi Iudici, Illustrissimis Dominis Praesidibus, Dominisque Assessoribus, me paratum esse ad ea, quae lege & more requirantur, decenter indicaui, simulque *Tractatus* meos publice editos ea, quae par erat, modestia singulis tunc praesentibus Collegii membris, & nonnullis ex Dominis Delegatis, obtuli. Ad examina admissus cum pluribus, qui

qui confluxerant praesentati Candidati Assessoratus, specimen, a me ex *Actis Cameralibus* satis arduis & diffusis elaboratum, die 2. Martii in Consessu Serenissimi Principis Nassouici, Hadamariensis rami, nouissime constituti Iudicis, Dominorum Praesidium, totiusque Collegii, quod tunc numero constabat senario, more consueto recitavi, acceptaque venia Eisenacum repetii, ubi me tanquam cingendum officio nouo considerari, & ab aliis in euentum prensari functiones meas persenssi, neque tamen hoc aegre ferendum putavi, vt potius quibusdam me exhibuerim promotorem. Proxime ante Festum Pentecostale anno 1711. de recipiendis duobus Assessoribus deliberatum fuit. Tum, facta relatione & censura mei speciminis, in numerum Assessorum receptus fui, acceptaque per Protonotarium more solito vocatione

tione, eam Serenissimo Principi meo significavi, & impetrata ab eo venia, cum munificentissima ab officio hucusque gesto missione, sumtibusque praesentationis & itinerum omnibus erogatis, (non possum non commemorare hoc animo gratissimo ad laudes Principis optimi,) venditis aedibus, quas Eifenaci habebam commodas, & quae facile transferri non poterant, utensilibus, dimissus etiam honorifice a Principibus vicinis Domus Saxonicae eorumque Ministris, quibuscum in officio meo multa gesseram negotia, Wezlariam veni cum omni mea familia & suppellectile, ubi introductione in Collegium more antiquo petita, proximis diebus futuram eam, rebar. Casus autem funesti duo huic rei moram intulerunt, vnus mors Imperatoris Augustissimi, IOSEPHI, alter Serenissimi Iudicis Camerae obitus

tus inopinatus : qui, cum masculam progeniem non haberet, successi-
nem in hac terrarum Nassouicarum
parte reliquit agnatis. Vnde de offi-
cio & titulo Vicarii Iudicis Cameralis,
(quod munus seniori ex duobus Prae-
fidibus indiuisim non adhaerere, dice-
bat Dominus Comes Solmenfis,) ali-
quae inter vtrumque Illustrissimum
Praesidem exortae disceptationes, tan-
dem interuentu Dominorum Visitato-
rum compositae, ita vt neutro ex iis
solum in pleno confessu occupante, sed
iuxta folium in vtroque latere sedenti-
bus vtroque Praefide, materia intro-
ductionis aliaque negotia Pleni a senio-
re, Illustrissimo Domino Barone *de IN-*
GELHEIM, dirigerentur, vsquedum a
Dominis Vicariis Imperii, vel ad in-
terim ab ipso Collegio, lege Camerali
ita permittente, Vicarius Iudicis con-
stitueretur. Peracta itaque fuit intro-
ductio

ductio in Collegium d. 15. Iulii 1711. assignato mihi loco consueto in ordine Assessoris a Circulo superioris Saxoniae praesentati, absque detrimento salarii, quod reseruatum mihi fuit a die, quo post aduentum meum introduci poteram & debueram.

Non erat tunc temporis, post septem annorum iustitium, in ea affluentia aerarium Camerale, vt Assessores salarii consueti participes fieri possent, antiquioribus Assessoribus & defunctorum viduis multa millia imperialium residua habentibus. Expectandum igitur erat ultra anni spatium, & interim sumtibus propriis viuendum. Accedebat habitationis commodae defectus, raris adhuc in vrbe Wezlariensi aedibus conducendis: & inter eas potissimae, ex quibus tamen paucissimae in necessariis partibus aptatae, vel a membris Collegii, vel a defunctorum viduis

viduis, vel a Dominis Deputatis ad
 Visitationem, erant occupatae. Mihi
 ergo, habitationi bonae aërique aedium
 liberiori assueto, exigente necessitate
 & valetudinis & supellectilis librariae,
 totiusque rei familiaris, comparandae
 erant aedes propriae, & sumtibus non
 mediocribus ad vsum commodum a-
 ptandae. Vicarii Iudicis Cameralis mu-
 nus esse diu in incerto, non expedire vi-
 sum fuit: vnde a Collegio, tributa ei
 lege Camerali hac potestate, Illustrissi-
 mus Dominus Praefes, Baro *de INGEL-
 HEIM*, in Vicarium electus : quem
 etiam, interregni tempore, Imperii
 Vicarii Electores confirmarunt: gessit-
 que is officium vsque ad aduentum
 noui Iudicis, Serenissimi *Principis
 Furstenbergici*, qui ab Imperatore ad
 hoc officium constituebatur anno 1718.

Haec ἐν παρόδῳ.

Ego

Ego neo-Assessor, inter veterrimos in Senatu collocatus, dedi operam, ipsis adiutoribus & monentibus, ut stylum Iudicii mihi redderem familiarem, & a pristinis officiis assuetus, obseruarem diligenter necessaria atque imitarer. Nullus vnquam, in quocunque antea versatus fuerit munere, ad Assessoratum Camerae receptus diffitebitur, sibi hic fuisse discendum. Aemulatio honesta inter Collegas magno esse potest & fuit mihi incitamento. Suscepi libenter pensa a Directorio mihi distributa, operamque nauauit in labore demandato, ut, quantum in me erat positum, nulla fieret procrastinatio.

Anno 1721. cum Serenissimus Elector Palatinus iure suo, Assessorem Camerae praesentandi, non minus, quam ab aliis Electoribus erat factum, uti vellet, ita ut opus non esset Candidato

dato nouo , periculum speciminis atque censurae solitae experiri, tempusque receptionis expectare , consilium ipsi fuit, ex ipso Collegio aliquem nominandi , qui mutato saltem loco in alium transfiret. Mihi quidem eius affectandi non erat causa, vtilitas nulla, (sunt enim Collegae omnes & dignitate & salario aequales,) erant tamen rationes, vt acceptarem literas praesentationis ab Electore Serenissimo mihi oblatas: quas occasione nata , vt etiam cessio loci prioris aliis in meum praesentandis esset vtilis , produxi , abdicataque sede mea , qua praesentati Circuli Saxonici superioris, eodem die, repetita solennitate consueta , rursus introductus, occupavi anno 1722. d. 22. Maii sessionem, ordine antiquo in Collegio recepto, inter Electorales. Officium Assessorium cum alio aulico admodum honorabili , & forte affluen-

E

affluentiori, commutandi, aliquoties
oblatae mihi fuerunt occasiones: quas
tamen ne amplecterer, inter alias
fuit causa princeps, quod nullum in
orbe Germano esse existimaui
officium publicum, in quo praestitis,
quod speramus, salariis legibus publi-
cis constitutis (quae non sunt ad locu-
pletandum comparata, sed ad decore
viuendum sufficientia,) vita possit esse
viro literato & Icto magis beata, hoc
est, in exercitio virtutis liberrimo
μετ' αὐταρχείας. Felices, qui hoc confi-
derant, & munere funguntur non tan-
quam *παρέργω*, sed vt decet. Si fuerit,
cui displicuerint incommoda quaedam
huic officio sociata, cogitandum est,
non dari locum in orbe terrarum, vbi
sint perfecta omnia, & omni tempore
aequalia, mutabilia nunquam. Pu-
tabit etiam, sufficere cuique recte ad-
ministrati officii conscientiam; quae
quis-

quisque corrigere nequit voluntate sua, haec permittenda esse tempori.

De laboribus meis ad officium pertinentibus, hoc est, Relationibus, Votisque in Senatu dictis, quorum plurima ab auscultatione Actorum ex tempore ad Protocollum sunt eloquenda, verba hic facere nolo, vanitatis suspicionem veritus. Testimonia sunt Protocolla Senatum: audiuerunt Assesores veteres, quibus ab initio in Collegio sociatum me fuisse gaudeo: qui tamen omnes, cum sequentibus ab anno 1711. nouis quibusdam, mortalitate me praecesserunt. Testes Assesores praesentes, ad vnum omnes suffragio etiam meo, & inter eos aliqui elaborata a me censura speciminis, ad Assessoratum recepti. Loquuntur Relationes plurimae exantlatae, quarum aliquae, vt in Senatu recitentur, diem a Directorio indicendum adhuc

E 2

expe-

expectant. Sum denique mihi conscius, quod functus sim hucusque officio ea, qua poteram, industria, fidelitate, & integritate. Si quid erratum fuerit, hominem me esse, intelligo. Non sum is, qui ab errore immunem deputare se voluerit vnquam. Negotia Collegii publica dexteritate non minore tractavi. Delegationes mihi commissas sustentationis gratia, ad aulas quorundam Imperii Electorum, imprimis vero ad Comitiam anno 1719. cum alio Domino Collega, obii. Litterae Collegii nomine plurimae ad Caesaream Maiestatem, ad Comitiam, ad Proceres Imperii singulos, exaratae sunt opera mea.

Inter hos labores officii non dereliqui lucubrationes priuatas. Interdum etiam iuuenibus genere claris, delectu tamen habito, ad Cameralis Iurisprudentiae notitiam manu ductor fui.

Nata

Nata hinc est *Delineatio Iuris Cameralis*, postea ad formam *Commentationis Systematicae* redacta & aucta. Concepta etiam tempore negotii Ratisponensis anno 1719. & composita ex Actis publicis *Historia sustentationis* usque ad tempus anni 1722. hoc ipso anno edita. *Corpus Iuris Cameralis* ab aduocato quodam Camerae coeptum & derelictum, me dirigente continuatum fuit in parte potiore, & prodiit cum Praefatione Francofurti anno 1724. *Consultationum forensium* cum adiunctis Documentis variis *Volumina tria* prodierunt in officina Francofurtensi : *Observationum* vero *breviorum Partes quatuor* typis Wezlariensibus. De istorum Operum instituto dictum in Praefationibus amplissimis. In secundam partem *Observationem* referre visum fuit *Sicilimenta ad Historiam Urbis*

Wezlariensis. Editae etiam sunt *Sententiarum Cameralium Collectiones*, & ex his nouissimae iunctae partim *Consultationibus*, partim *Observationibus*, aliae seorsim editae. In quibus curam habui, vt inscriptiones notitiam darent etiam decifionis vberiore atque vtiliorem, ita vt *Observationum* loco esse possint. Schediasmatis, quod inscribitur *Schlendrianus*, occasio fuit a quaestione aliquando a confabulationibus exorta de vocabuli vulgati definitione, quam ego putavi faciendam ἀπὸ τῆς γνώσεως ψευδωνύμου in rebus forensibus: & hunc locum per quietem ab aliis studiis oratione materiae respondente illustratum dedi, quo si quis vti voluerit perperam, ipsius erit error, non meus. Tandem *Colloquia Modestini & Pomponii ad Ordinationis Cameralis Partis primae titulos* potiores nata fuerunt ex meditationi-

tionibus legum feriis, inter amicos quandoque confertis. Libellus hic vt mandaretur typis, consilium non fuit. Expressit vero editionem faciendam hominum quorundam, qui manuscriptum me inuito & diu ignorante nacti fuerant, abusus. Iuncta est huic opusculo *Idea Philosophiae simulatae in Iurisprudentia forensi*. Est hoc scriptum idem, quod ante titulo *Schlendriani* erat insignitum: quod recudendum esse exoptauerunt permulti. Reuisum itaque & hinc inde expolitum nouaque veste indutum, praefatione ampliore auctum prodire feci.

Haec, quae recensui, ad exornandam Spartam meam sufficere ratus sum scripta. Quamobrem continuare istiusmodi labores non placeat, dixi in quibusdam Praefationibus. Parum quoque temporis sentio esse mihi residui in ea, qua sum, aetate, ab occu-

pationibus officio debitis, ab alloquiis & interpellationibus, saepius in opportunis, quae tamen denegari non possunt decore omnibus. Si quas lucrari possum horas diei, dandas esse constitui meditationibus sacris, tum vero relaxationibus animi, quas praecipue quaero in studiis iucundissimis Historiarum, Ciuilium & Ecclesiasticarum, ac scientiarum. Nullum magis, quam quod in historia literaria & notitia aetorum inter eruditos collocatur, studium abducere potest hominem a scientiae arrogantia, ut, quo quis plus didicerit, tanto minus scire se intelligat. Est quidem felicitatis pars magna, si quis a iuuentute literis humanioribus imbutus ad negotia officiaque adhibeatur mature: id quod contigisse mihi, supra narraui, & beneficio Patris coelestis acceptum fero. Nisi tamen in ipsis officii functionibus, quan-

quantum fieri potest, alantur literarum studia quotidie, ea praecipue, quae ad munus obeundum faciunt; si quisque, quod in Schola & Academia didicisse se putat, sufficere existimet sibi; experietur mox scientiae & habilitatis in rebus agendis recessum: tandem de-erit ipsi eruditionis elegantia in iis, quae credit laudabilia, sed non inprimis necessaria. Prudentia naturali rerumque usu omnia suppleri; parua sapientia opus esse ad officium aliquod sustinendum; reliqua pertinere ad Scholas; multis est persuasum.

In fine anni 1711. qui erat primus officii mei Cameralis, instante Augustissimi Imperatoris CAROLI VI. coronatione, Francofurtum profectus, Ministros quosdam Caesareos alloquendi copiam habui: quorum commendatione factum est, vt Caesarea Maiestas Nobilitati gentis meae pa-

triae adiunxerit gradum dignitatem-
que Nobilitatis Imperii Equestris, Di-
plomate solenni dato Francofurti d.
12. Ianuarii 1712. antiquis vero infi-
gnibus retentis, eiusdemque dignita-
tis praerogatiuis familiam quoque
meam gaudere voluerit. Comme-
morandum hoc fuit ea, qua decet,
modestia & erga Caesaream Maie-
statem obseruantia. Ea re nomen ali-
quod in hac vita adeptus sum, magis
tamen erit curae, vt meum nomen li-
bro vitae, oblitteratis per Iesu Chri-
sti, Redemptoris vnici & intercesso-
ris, merita omnibus meis vitae ter-
restris transgressionibus, quas erga
Deum maximas esse libenter & poe-
nitenter confiteor, inscribatur.

Quandoquidem vero descendentes
a me masculi mihi dati non fuerint,
non propterea quicquam aegritudi-
nis animi incescit, satis gnaro, eode-
fectu

fectu nihil decedere vel publicae rei, neque mihi : Neque fortassis utile fuisse meis , si qui extitissent. Plurima sunt exempla filiorum, qui neglectis viis & praeceptis , queis euaferunt clari parentes , facti sunt degeneres. Si quid commodi filiabus meis exinde accessit, hoc diuinae bonitati acceptum ferre iubentur.

Dixi hucusque de studiis , de officiis, & de honoribus : addendum aliquid de re familiari. Matrimonium ingressus sum anno 1694. aetatis vigesimo septimo, ad quod prouidentia diuina magis fui ductus, quam deliberato cum propinquis meis, quos sciebam alia foedera mihi destinasse, consilio. Habebat Serenissimi Ducis Saxoniae Eisenacensis, IOHANNIS GEORGII, coniux Serenissima, ex Domo Wurtembergica prognata, virginem domesticam & familiarem, moribus com-

commendabilem, bono ingenio ornatam, atque ita satis dotatam, SOPHIAM DOROTHEAM (g) FALIGKENIAM, ob exploratam fidelitatem, oeconomicam etiam peritiam, Principi Dominae suae percarum. Haec, dirigente ita Deo, conciliantibus & suadentibus utroque Principum, vxor destinata erat mihi. Volebant consuli & virgini & mihi, quem nouerant officio negotioso magis & studiis, quam utilitatibus rei familiaris, esse intentum. Nuptiae celebr-

(g) Nata erat d. 14. Febr. 1668. patre IO. DANIELE FALIGKEN, tunc Serenissimo Principi Saxoniae, CHRISTIANO I. Administratori Episcopatus Martisburgensis, a literis, filio Consulis urbis Coldicensis in Misnia; (Honorifica viri huius mentio fit in *Chronico Coldicensi Abrahami Thammii*, a Menkenio edito inter *Scriptorum rerum Germ. Vol. II. p. 706. seq.*) matre Anna Margaretha, filia Tobiae Schmidii, Praefecti Elect. Saxon. sylvarum Zilbaensium in Principatu Hennebergico. Patre suo orbata fuit *Sophia Dorothea* secundo a natiuitate anno. Mater vidua post varias tempestates bellicas, quibus parentes fuere afflicti, amissamque per incendia partem insignem bonorum, domicilium constituit Erfurti: tum vero habitauit mecum Eisenaci & Wezlariae; ubi viuere desiit anno aetatis octuagesimo septimo, ab orbe redempto 1728.

lebratae solenniter in palatio Ducali d.
22. Maii 1694. honorantibus nos prae-
sentia sua utroque Principum & Mi-
nistris, totiusque aulae Nobilitate. Sa-
cro officio fungebatur S.S. Theologiae
Doctor, Dominus PAVLVS ANTONIVS,
Orator aulicus, postea Professor publi-
cus Halensis. Viuimus vsque huc, aetate
ferme pares, in amore mutuo coniuga-
li, benedictione diuina gauisi, inter-
cedentibus quandoque aduersitatibus,
quas tulimus patienter, cum etiam be-
neficia plura a Deo acceperimus. Fe-
lix, qui & infaustis & secundis rebus
discit vitae huius infirmitatem & va-
nitatem meditari, atque ad futuram
animum praeparare.

Liberi a nobis suscepti in vniuersum
fuere quatuor.

I. SOPHIA CHARLOTTA, a Serenissi-
ma Principe Domina baptismati
sacro oblata, nomen eius accepit.
Haec

Haec Regis Prussiae beneficio ordini & collegio Virginum nobilium ad S. Walpurgim in vrbe Sufatensi adscripta & introducta anno 1723. Hanc Deus solatio & auxilio parentibus esse, benigniter voluit. Eidem ob pietatem & officia nobis praestita largam benedictionem diuinam precamur.

II. WILHELMINA HENRIETTA, Regis magnae Britanniae gratia in Collegium Virginum nobilium ad Mariae Werderam anno 1720. recepta, vitam cum morte commutauit magno dolore parentum anni 1724. septimo die Februarii.

III. SOPHIA CHRISTIANA MARGARETHA, copulata viro antiqua nobilitate Pomerana & militaris rei scientia, HANS MICHAELI de WACHHOLZ, Capitaneo Hassiaco, postea locum tenenti Chiliarchae in legione pedestri Electoris Colonienfis, Principis Mona-

steriensis. Haec trium filiorum & quinque filiarum mater est facta. Deus his quoque benedicat pro gratia sua & misericordia.

IV. IOHANNETTA MARGARETHA FRIDERICA, matrimonio iuncta LEOPOLDO LVDOVICO HALLERO de REITENBVCH, ex nobili prosapia Hallerorum, qui in Palatinatu superiore olim habuerunt sedem, Serenissimi Principis Landgrauii Hassiae in Collegio Regiminis Marpurgensis Consiliario. Obiit anno 1732. relicta filiola vnica, SOPHIA ELEONORA, cuius educationem ego cum vxore suscepimus, eique, vt crescat in pietate & virtutibus, precamur. Filiarum nostrarum fuimus instructores ipsi parentes: ego, vt doctrinis salutaribus, literis etiam, quantum decebat sexum, deinde linguarum & Musices peritia; mater, vt oeconomica prudentia non carent.

rent. Neque frustra fuit nostra adhibita cura. Nam adultiores factae accepta reddiderunt officia, donec discessu aliquarum matrimoniis contractis, tandemque morte duarum, familiae rumperetur consortium.

In omni mea vita, cuius anni sicut alicula textoris(Iobi VII,6.)transiisse videntur, nihil gestum a me fuisse aut leuiter aut auare, conscientiam habeo testem. Ad opes cumulandas ingenium non habui industriosum, contentum esse praesentibus, pro maximis reputans diuitiis. Indignum me agnosco omni beneficio diuino, & gratissimam habeo particulam mihi tributam, non ad diuitias accedentem, neque ad egestatem. Ex mediocri patrimonio post fata parentum sumenda erant subsidia & vitae & studiorum, tum vero quarundam peregrinationum, ad quas salaria primorum officiorum
non

non sufficiebant. Oeconomiam sum
 auspicatus mediis minime abundanti-
 bus. Auctis deinde pro ratione offi-
 ciorum salariis, & accedente vxoris so-
 lertia oeconomica, fruendum mihi
 esse quaesitis putavi, non solum ad
 necessitatem, sed etiam ad commodi-
 tatem, decorum affectans & mundi-
 tiem, non affluentiam. Bibliothecam
 instruxi non ad ostentationem, sed
 studiis meis sufficientem, in discipli-
 nis linguisque variis diligenter ador-
 natam. Aedes comparavi & aptavi
 sumtibus non minimis, primum in
 vrbe Eisenacensi, deinde Wezlariae.
 Persuaderi etiam mihi passus sum, vt
 emerem in vicino territorio Solmen-
 si praediolum ab oneribus publicis li-
 berum: quod ad vtilitatem domesti-
 cam & iucundam in rure commora-
 tionem instruxi. Quae erunt fortassis

reliqua, labore & diligentia parta, mediocritatem non excedunt. Hereditates non acquisivi. Pecuniarum foenori collocandarum] parum habui, &, si fuissent, experiri non placuisset curas in repetendo, in recuperando pericula, lites & inimicitias. Memini semper, quod olim ex Comico didiceram: *Si quis mutuum dederit, fieri pro proprio perditum*, & reliqua. Exemplum plurimum vidi in officio meo praesente creditorum, quibus sortem solam recuperasse magno fuit lucro. Plurimi enim debitorum sufficere putant, curae sibi fuisse, ut mutuum acciperent; quomodo vero restitueretur, sollicitudinem hanc esse creditorum. Donare malui iis, quos indigere sciebam, quam data veluti credita repetere. Discant etiam mei contenti esse praesentibus, non perdere

dere quaesita, & quod ego feci, beneficio diuino omnia ferre accepta.

Quod superest, Deum omnipotentem, creatorem meum & conseruatorem benignissimum, inuoco, vt largiri velit & mihi & quas relinquo, filiabus, nepotibus, neptibusque, instructore sancto suo Spiritu, nominis ipsius agnitionem veram, aeternae legis & ordinis, quo salui fieri debemus, constantem meditationem, tum vero rectum huius vitae bonorum usum. Auctor summus meae vitae si voluerit me ad vltiorem terminum senectutis peruenire, non repugnabo, & animo meo imperaui, non doctrina Stoica apud Senecam *Epist.* 104. sed Paulina *ad Philipp.* I. 21. vt, vbi utilitas vel publici officii vel meorum exigit, diutius superesse velim, vsque

dum finita fabula, & exantlato vitae
τῆ κόπῃ καὶ πόνῃ , metam attingam ho-
mini Christiano persequendam, quae
est iustitia IESV CHRISTI fidei im-
putanda, docente Apostolo *Philipp.*
III, 12. Faxit DEVS, Pater coelestis,
propter meritum Filii sui vni-
geniti! Amen!

CATALOGVS (a) LIBRORVM
A
GEORG. MICH. DE LVDOLF
EDITORVM.

I.

LIBRI ἀνωρύμως EDITI.

I. Discours von gegenwärtigem Reichs-
Tage zu Regensburg. Jena 1696. 8.

*Auctorem hic liber habet GEORGIVM MI-
CHAELEM LVDOLFVM, quo statum Co-
mitiorum accurate describit, inquit STRV-
VIVS in Bibliothecae Iuris selectae Cap. XIV.*

*§. 82. p. 838. editionis Buderianae, addens,
librum hunc a SCHILTERO adiunctum
esse Tomo suo secundo Institutionum Iu-*

F 3

ris

(a) Hic imperfectus exhibetur in *Actis eruditorum*
a. 1731. p. 550. seq. & in Nieder-Sächsischen
gelehrten Zeitungen a. 1732. p. 88: plenius in
Lexico derer ieztlebenden Rechts-Gelehr-
ten in Teutschland p. 83. Ex eo, quod in hoc,
quem nunc exhibeo, Catalogo non omnibus li-
bris adscripsi alphabetorum plagularumque nu-
merum, facile cog nosces, Lector, quorundam li-
brorum titulum hic repraesentari iusto brevius

ris Publici, itemque a LVNIGIO subne-
xum Parti generali des Reichs-Archivs.
 Apud SCHILTERVM quidem eum in-
 venies in Appendice p. 103. - 144.

II. Electa Iuris Publici, worinnen die
 vornehmsten Staats-Affairen in Europa,
 besonders in Deutschland, aus bewährten
 Actis Publicis, mit Beyfügung der Schrei-
 ben, Memorialien, Conclusorum, In-
 formationen, Responforum, Kriegs-
 und Friedens-Sachen, in forma oder
 durch accuraten Extract recensiret werden,
 samt einigen Anmerkungen. Erster Tomus.
 Ex officina publica (Ienae) 1709. 8.
 Alph. 3. pl. 4.

Recusus hic Tomus est 1711. & rursus
 1713.

III. Electa Iuris publici. Zweyter To-
 mus. 1710. 8. Alph. 3. pl. 2.

A. 1700. prodiisse decimum quintum huius
 Operis Tomum, refert STRVVIVS *Bi-*
blioth Iuris sel. Cap. XIV. §. 8. p. 629. do-
cens etiam, hoc LVDOLFI opus po-
stea continuatum fuisse a celeberrimo IO.
IOACHIMO MVLLERO.

IV. Delineatio Iuris Cameralis. Fran-
 cofurti 1714. 4.

V. Noua Collectio rerum in Augusto
 Camerali Iudicio decisarum, continens
 Sen-

Sententias potiores ab a. 1588. ad annum
vsque 1688. Francof. 1715. 4.

*In Praefatione praemissa egregie disseruit LV-
DOLFVS de prius editis Collectionibus,
earumque & praesentis usu, inquit STRV-
VIVS Bibliothecae Iuris selectae Cap. VI. §.
114. p. 297.*

VI. Catalogus Privilegiorum S. R. I.
Electorum, Principum, & Statuum, das
ist, Kurzer Begriff aller des Heil. Röm.
Reichs Churfürsten, Fürsten, und Stän-
de Privilegien de non appellando, und
was demselben anhängig. Nebst einem
Vorbericht. Francofurti 1719. 4. Alph. 2.
Editio secunda ibidem 1722. 4. Editio
tertia ibidem 1730. 4. Alph. 1. pl. 5. & dim.

VII. Der jüngere Reichs = Abschied zu
Regensburg de a. 1654. in kurzen, doch deut-
lichen Summarien auf eine neue und nütz-
liche Art vorgestellet, mit Beyfügung, was
durch den jüngsten Visitations-Abschied de
a. 1713. und des Cammer = Gerichts Gemein-
ne Bescheide des Proceßes halber ferner
verordnet. Franckfurt 1720. 4. pl. 19.

VIII. Kurzer, iedoch gründlicher Unter-
richt, wie die Prozesse an beyden höch-
sten Kayserl. Reichs = Gerichten wohl ein-
und auszuführen, vormahls durch D. Jo-
hann Andreas Gerharden in Lateinischer

Sprache herausgegeben, hernach von
Casp. Melchior ieden in das Deutsche
übersetzt, nunmehr aufs neue mit wei-
teren nützlichen Anmerkungen vermehret.
Wezlar 1720. 4. pl. 22. 5 dim.

Praefationem praemisit LVDOLFVS ἀνω-
νυμως, qui & annotationes adiecit, in
quibus frequenter notantur errores au-
ctoris.

IX. SCHLENDRIANVS, celebris Pra-
ctitorum Magister, breui Schediasma-
te neo-Practici forensibus commenda-
tus per GVILIELMVM FRANCKEN-
BERG. Coloniae 1720. 4. pl. 11. Editio al-
tera, passim aucta. 1722. 4. pl. 15.

De hoc libro ita iudicatur in *Actis erudi-
torum* 1731. p. 51: *Hic libellus plus con-
tinet doctrinae, quam prae se fert titulus,
& lectu est admodum iucundus.*

Tertia editio (Wezlariae) prodiit
1735. 4. pl. 17. praescripto titulo: *Idea
Philosophiae simulatae, non verae, in scientia
Iuris & forensi.*

Recensui eam in *Actis eruditorum* 1736.
p. 405.

X. Dissertatio de Iurisdictione Offi-
cialium in causis ciuilibus; speciatim
de recurſu ad Officialem Metropolita-
num

num Coloniensem ab Officiali Leodiensi
& Monasteriensi. Wezlariae 1744. 4.
pl. 9. 5 dim.

XI. Concept der neuen Kayserlichen und
Reichs-Cammer-Gerichts-Ordnung, wel-
chem bey dieser Edition nicht nur die Du-
bia Cameralia, Reichs- und Deputati-
ons-Abschiede de a. 1570. 1576. 1594.
und 1600. wie auch Visitations-Abschie-
de und Memorialien, und dann die Cam-
mer-Gerichtliche Gemeine Bescheide und
Raths-Schlüsse; sondern auch die neuern
Constitutiones, als der jüngste Reichs-
Abschied de a. 1654. samt demselben ein-
verleibten Instrumento Pacis, ingleichen
der Visitations-Abschied de a. 1713. die
Gemeinen Bescheide des 17. und 18ten Se-
culi, wie nicht weniger die Cammer-Ge-
richts-Cankley-Ordnungen, statt eines
Anhangs beygeleget: welches demnach
füglich als ein CORPVS IVRIS CAME-
RALIS kan gebraucht werden. Wezlar
1717. Fol. *Alph. 13. pl. 13.*

Curavit hanc editionem, Praefationesque
adiexit LVDOLFVS: cuius curae & al-
tera editio debetur Francof. 1724. fol.

XII. Collectio quorundam Statuto-
rum prouincialium & vrbium Germaniae.
Wezlariae 1734. 4.

Praefationis auctor est LVDOLFVS.

XIII. MODESTINI & POMPONI in Colloquiis familiaribus de statu Cameralis Iudicii in Imperio supremi ad *Ord. Cam.* Partis primae Titulos potiores Meditationes Acroamaticae. (Wezlariae) 1735. 4. *Alph.* 2. pl. 6.

Recensui hoc opus in *Actis eruditorum* 1736. p. 404. *sq.* Antea vero iam & melius concinniusque id libri recensuerat vir Illustris, IO. GOTHOFREDVS de MEIERN, in *Praefatione* Tomo *Actorum Pacis Westphalicae* quinto praefixa.

II.

LIBRI PRAESCRIPTO AVCTORIS NOMINE EDITI.

I. De introductione Iuris Primogeniturae Tractatus Nomico-Politicus. Ienae 1703. 4. *Alph.* 1.

Recensetur in *Actis eruditorum* 1704. p. 90. *seqq.* & laudatur a STRVVIO in *Bibliothecae Iuris selectae* Cap. XIV. §. 19. p. 651. Secunda editio Ienae prodiit 1711. 4. & quidem auctior. Tertia maiorem in modum aucta sub hoc titulo se conspiciendam praebuit :

GEOR-

II. GEORGI MELCHIORIS de LV-
DOLF, alias LEVTHOLF dicti, de in-
troductione Iuris Primogeniturae Tra-
ctatus Nomico-Politicus, editione hac
tertium repetita ab Auctore reuifus pas-
fimque auctus, inprimis vero Docu-
mentis multis introducti Iuris Primo-
geniturae, Actisque publicis Constitu-
tionis pragmaticae Austriacae, nec non
in familiis Principum & Comitum Im-
perii, denique & Responsis quibusdam
Collegiorum Iuridicorum, aliisque
Miscellaneis illustratus, cum Praefatio-
ne Auctoris noua. Ienae 1733. fol.
Alph. 11. pl. 7.

III. Dissertatio inauguralis Iuridica de
Iure foeminarum illustrium, pro ho-
noribus priuilegiisque Doctoralibus rite
impetrandis. Ienae 1710. 4.

Eodem anno emendatior recusa & auctior
Ilenaci. *pl. 7 & dim.* Cum autem haec Dis-
putatio primam duntaxat *Sectionem* ope-
ris, quod moliebatur Auctor, exhibe-
ret, anno subsequenti prodiit

IV. De Iure foeminarum illustrium
Tractatus Nomico-Politicus, ad Iura
Germaniae potissimum accommoda-
tus. Ienae 1711. 4. *Alph. 4. pl. 12.*

Haec editio recensetur ac laudatur a
GVNDLINGIO in der Neuen Biblio-
thec

thec T.II. p. 728. *seqq.* Prodiit vero altera editio *locupletata, cum primis Documentorum & Exemplorum insignium copia, Ienae 1734. fol. Alph. 9. pl. 19.*

V. De Iure Camerali Commentatio systematica, ex fontibus Legum publicarum & Recessus Visitationis nouissimae concinnata, cum Appendice atque Indice locupletissimo, & Praefatione, in qua & Studii Cameralis methodus, & Operis institutum, & Appendicis summa capita exponuntur. Francof. 1719. 4. *Alph. 5. pl. 13. & dim.*

Editio secunda auctior, cum Appendice, nec non Catalogo Priuilegiorum de non appellando, atque Indice locupletissimo, & Praefatione, in qua & Studii Cameralis methodus, & Operis institutum, eiusdemque & Appendicis summa capita exponuntur. Francof. 1722. 4. *Alph. 8.*

In huius Editionis *Praefatione* scribit, Opus hoc suum probatum esse *Maecenatibus cum auctoritate, tum rerum peritia & experientia celebribus.*

Tertia editio, cui praeter Auctaria XX. accedere Catalogus Priuilegiorum de non appellando plenior, & Historia Cameralis Iudicii a prima eius institutio-

tione vsque ad annum 1572. nec non Catalogus personarum Collegii ad praesens vsque tempus, prodiit Francof. 1730. 4. Alph. 8. pl. 13. 5 dim.

Hoc Opus singulariter esse commendandum Iuris Cameralis studiosis, pronuntiat STRV-VIVS in *Bibliothecae Iuris selectae* Cap. X. S. 5. p. 409.

VI. Historia sustentationis Iudicii supremi Camerae Imperialis, das ist, Gründlicher Unterricht von dem Unterhalt des Kayserlichen und Reichs Cammer-Gerichts, von dessen Aufrichtung an durch Kayser Maximilianum I. bis auf iezige Zeiten, da solches von Ihro Röm. Kayserl. Majest. Carolo VI. vermittelt des von Churfürsten, Fürsten, und Ständen des Reichs erstatteten Gutachten, so wohl in Anzahl der Gerichts-Personen, als deren Unterhalt, vermehret worden; nebst zweifachen Anhang derer zu dieser Materie gehörigen Documentorum, Actorum publicorum, und allerhand dienlichen Nachrichten, wie nicht weniger derer verschiedenen Matriculn, was von Ständen des Reichs zum Cammer-Gerichts-Unterhalt beygetragen wird, und derselben nöthigen Erläuterung. Franckfurt am Mayn 1721. 4. Alph. 7. pl. 3.

VII. HENRICI a ROSENTHAL Opus de Feudis, cum Praefatione LVDOLFI. Francof. 1721. fol.

VIII. Symphorema Consultationum & Decisionum forensium, in quibus causarum plurimum illustrium aliarumque insignium historia recensetur, cum addita deductione & decisione Iuridica. Accessere Symphoremata alia duo Sententiarum Augusti Iudicii Cameralis recentiorum maximeque notabilium, & Miscellaneorum Iuris Publici, quae ad forensia negotia pertinent, rariorum. Opus doctrina varia Iuris cum Publici, tum privati, Feudalis ac Statutarii Germanici, tum & forensi & historica notitia instructum. Editum studio & cura GEORGII MELCHIORIS de LVDOLF, Archidicasterii Imperialis Camerae Assessoris. Francofurti ad Moenum 1731. fol. *Alph.* 13. *pl.* 10.

Recensetur hoc Opus in *Actis eruditorum* 1731. p. 550. *seqq.* & his laudatur verbis: *Dignum in primis opus lectione & maxime laudabile, in quo variae materiae plurimum illustres, aliaeque insignes, in Archidicasterio decisae, leguntur: quibus narrationes historicae ac genealogicae, cum Documentis in primis notatu dignis, tum vero deductione Iuridica, opera non persunctoria,*

ria, neque tamen nimis abundanti, pertrata, subinde accesserunt. Ibidem laudatur Praefatio, quod in ea exhibeatur notitia scriptorum tam veterum, quam recentiorum, qui de negotiis forensibus in Iudicio Camerali sunt commentati.

IX. Volumen eius Operis secundum. Francof. 1734. fol. *Alph.* 13. *pl.* 16.

X. Volumen tertium. Ibidem 1739. fol. *Alph.* 12. *pl.* 1.

XI. Variarum Observationum forensium Pars prima. Wezlariae 1732. 4. Editio secunda ibidem 1735. *Alph.* 2. *pl.* 14.

XII. Earundem Observationum Continuatio, cum Appendice duplici, I. Fasciculo Sententiarum Cameralium selectarum, nondum editarum, II. Siciliensis ad historiam ciuitatis Imperialis Wezlariensis. Ibidem 1732. 4. *Alph.* 7. *pl.* 21. *5 dim.*

XIII. Observationum forensium Pars tertia & vltima, cum Fasciculis duobus Adiunctorum, quibus Observationes illustrantur. Accessit Statutorum quorundam prouincialium patriae Collectio, cui praemissa est Praefatio de cultu rei
Sta-

Statutariae. Wetzflariae (b) 1734. 4.
Alph 9. *pl.* 21.

XIV. Earundem Supplementa, cum
 Fasciculis Adiunctorum duobus, nem-
 pe Sententiarum Cameralium, & ad
 Historiam IurisPublici spectantium. Ibid.
 1738. 4. *Alph.* 4. *pl.* 11.

(b) Ita excusum ibi est, itemque in titulo *Par-
 tis* secundae & quartae. Ac in *Appendice*
II. ad *Partem II.* p. 195. & 233. docetur, ve-
 rum hoc esse huius urbis nomen.

Juncker, Christian,

Commentarius de vita, scriptisque ac meritis illustris viri Iobi Ludolfi
In appendice adiectae sunt tum epistolae aliquot clarorum virorum, tum
etiam specimen linguae Hottentoticae...

Francofurti 1710

Regensburg, Staatliche Bibliothek -- 999/Hist.lit.127
urn:nbn:de:bvb:12-bsb11093494-7
VD18 1096939X-004